

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2006

V. volební období

45

**Návrh
Zastupitelstva Moravskoslezského kraje**

na vydání

zákona, kterým se mění zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

ZÁKON

ze dne2006,

kterým se mění zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., se mění takto:

1. V § 24 odst. 2 písm. f) se slova „krajskému úřadu“ nahrazují slovem „kraj“.
2. V § 29 odst. 1 se slova „krajský úřad, v jehož územním obvodu“ nahrazují slovy „kraj, na jehož území“.
3. V § 29 odst. 4 se slova „krajský úřad, v jehož správním obvodu“ nahrazují slovy „kraj, na jehož území“.
4. V § 30 odst. 4 se věta první nahrazuje větou „Peněžní náhradu poskytne stát prostřednictvím Ministerstva vnitra.“.
5. V § 30 odst. 5 větě první se za slova „krajského úřadu“ vkládá čárka a slova „v jehož správním obvodu při záchranných a likvidačních pracích nebo cvičení škoda či újma vznikla, a to“.
6. V § 30 odst. 5 se věta druhá zrušuje.
7. V § 30 se za odstavec 5 vkládá nový odstavec 6, který zní:

„(6) Žádost o náhradu škody uplatněnou podle odstavce 5 krajský úřad posoudí bezodkladně po jejím obdržení, vyžádá si v případě potřeby další doklady a podklady nezbytné pro posouzení žádosti a úplnou žádost i se svým vyjádřením zašle Ministerstvu vnitra k rozhodnutí. Krajský úřad může v případech hodných zvláštního zřetele navrhnout náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti podle odstavce 5, nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.“.

Dosavadní odstavce 6 a 7 se označují jako odstavce 7 a 8.

ÚČINNOST

Čl. II

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem ode dne jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

OBECNÁ ČÁST

1. Zhodnocení platného právního stavu

Úhrada nákladů spojených s poskytnutím věcné a osobní pomoci, s likvidačními pracemi a se škodami prokazatelně vzniklými havárií

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o IZS“) definuje v § 24 pojem „havárie“ pro účely tohoto zákona a stanoví, že se havárií rozumí mimořádná událost v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a při jejich přepravě nebo při nakládání s nebezpečnými odpady.

Toto ustanovení stanoví také povinnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby, která je vlastníkem, správcem nebo uživatelem uvedených zařízení, budov, látek nebo odpadů, v souvislosti s havárií. Mezi tyto povinnosti patří podle § 24 odst. 2 písm. f) rovněž povinnost uhradit krajskému úřadu nebo složkám integrovaného záchranného systému náklady spojené s poskytnutím věcné a osobní pomoci, s likvidačními pracemi a se škodami prokazatelně vzniklými havárií.

Náhrada za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné nebo osobní pomoci

Zákon o IZS upravuje oprávnění velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty vyzvat právnickou nebo fyzickou osobu k poskytnutí věcné nebo osobní pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení. Takovou pomocí je i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty. Fyzické i právnické osoby jsou podle zákona o IZS rovněž povinny strpět určitá omezení vlastnického nebo užívacího práva, např. strpět vstup osob provádějících záchranné nebo likvidační práce na pozemky nebo do objektů, provedené terénních úprav, apod.

Podle § 29 odst. 1 zákona o IZS za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné nebo osobní pomoci náleží právnické nebo fyzické osobě peněžní náhrada. Náhradu poskytuje krajský úřad, v jehož územním obvodu byla pomoc poskytována. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení záchranných nebo likvidačních prací.

Podle odstavce 4 téhož paragrafu poskytne-li podnikající fyzická osoba, která má příjmy pouze z podnikání nebo z jiné samostatné výdělečné činnosti osobní pomoc na výzvu velitele zásahu nebo v rámci plánované pomoci na vyžádání, náleží jí náhrada ušlého výdělku za dobu, po kterou pomoc poskytne. Náhradu poskytuje krajský úřad, v jehož správním obvodu byla

pomoc poskytována. Při výpočtu náhrady ušlého výdělku se postupuje přiměřeně podle zvláštního právního předpisu.

Náhrada škody způsobené právníckým a fyzickým osobám vzniklé v příčinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními

Pokud se jedná o náhradu škody způsobené právníckým a fyzickým osobám vzniklé v příčinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními, je právní úprava obsažena v § 30 zákona o IZS.

Podle současné právní úpravy odpovídá za výše uvedenou škodu stát. Zákon o IZS v § 30 odst. 4 stanoví, že peněžní náhradu poskytne stát prostřednictvím krajského úřadu, v jehož správním obvodu při záchranných a likvidačních pracích nebo cvičení škoda či újma vznikla. Peněžní náhrada se podle odstavce 2 téhož paragrafu poskytne právníckým a fyzickým osobám, které utrpěly škodu na zdraví nebo věcnou škodu při činnosti složek integrovaného záchranného systému nebo orgánů koordinujících záchranné a likvidační práce, nebo při poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

Právo na náhradu škody s uvedením důvodů je třeba podle § 30 odst. 5 zákona o IZS uplatnit písemně u příslušného krajského úřadu do 6 měsíců od doby, kdy se právnícká nebo fyzická osoba o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. Krajský úřad může v případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti, nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Navrhovaná úprava znění § 24 odst. 2 písm. f) a § 29 odst. 1 a 4 spočívá ve všech případech ve zpřesnění stanovení poskytovatele náhrady škody a příjemce úhrady nákladů. V současném znění je v zákoně uveden v těchto případech krajský úřad, a to od 1. 1. 2003, tedy ode dne nabytí účinnosti zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, který v části šedesáté první obsahuje změnu zákona o IZS a ve všech předmětných ustanoveních nahrazuje slova „okresní úřad“ slovy „krajský úřad“. Okresní úřad měl ovšem zcela jiné postavení než krajský úřad. Podle zákona č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech, a podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), okresní úřad sestavoval rozpočet, hospodařil podle něj a vypracovával závěrečný účet podle zvláštního právního předpisu. Okresní úřad měl příjmy a výdaje, které byly součástí samostatné kapitoly státního rozpočtu.

Podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, je krajský úřad jedním z orgánů kraje a nemá právní subjektivitu, kdežto kraj je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Nakládání s finančními prostředky pak přísluší voleným orgánům kraje, tedy zastupitelstvu kraje a radě kraje.

Z výše uvedeného důvodu je navrhováno zpřesnění stanovení poskytovatele náhrady škody a příjemce úhrady nákladů, a to z krajského úřadu na kraj.

Navrhovaná úprava znění § 30 vychází z nutnosti jednoznačně stanovit odpovědnost za škodu vzniklou v příčinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními podle zákona o IZS a upravit postup jejího uplatňování a poskytování. Potřeba změny stávající právní úpravy je dána i zcela rozdílnými stanovisky ministerstev ve věci určení rozpočtu, z něhož by náhrada škody měla být hrazena. Podle jednoho stanoviska má být náhrada škody poskytnuta ze státního rozpočtu, a to s odkazem na formulaci ustanovení v zákoně o IZS „stát odpovídá za škodu“, „peněžní náhradu poskytne stát“. Podle druhého, opačného stanoviska má náhradu poskytnout kraj ze svého rozpočtu, a to vzhledem k formulaci ustanovení v zákoně o IZS „peněžní náhradu poskytne stát prostřednictvím krajského úřadu“. V tomto stanovisku je zároveň vyjádřen právní názor, že „pokud je v zákoně stanoveno, že něco hradí stát prostřednictvím krajského úřadu, neznamená to, že finanční prostředky, které má hradit stát na základě povinnosti jemu uložené zákonem, hradí krajský úřad s rozpočtových prostředků kraje“.

Z výše uvedených důvodů se překládá návrh zákona, kterým se mění ustanovení o náhradě škody způsobené právními a fyzickými osobám vzniklé v příčinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními prováděnými podle zákona o IZS. Podstatou navrhované změny je nahrazení systému poskytování náhrady škody prostřednictvím krajského úřadu systémem přímého poskytování této náhrady Ministerstvem vnitra. Důvodem této změny je v první řadě skutečnost, že krajský úřad nemá právní subjektivitu ani vlastní finanční prostředky a nemá oprávnění rozhodovat o nakládání s finančními prostředky kraje - k tomu jsou oprávněny kolektivní orgány kraje, zastupitelstvo kraje a rada kraje. Navrhovaný systém přímého poskytování náhrady škody Ministerstvem vnitra je v plném souladu s odpovědností státu za škodu způsobenou právními a fyzickými osobám vzniklou v příčinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními prováděnými podle zákona o IZS, která je stanovena v § 30 odst. 1 zákona o IZS. Ministerstvo vnitra je podle § 12 odst. 1 písm. m) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém. Podle § 10 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů se příjmy a výdaje státního rozpočtu člení na kapitoly, které vyjadřují okruh působnosti a odpovědnosti ústředních orgánů státní správy; v tomto ustanovení je uveden odkaz na výše citovaný zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Podle navrhované právní úpravy by bylo stanoveno, že peněžní náhradu škody poskytne stát prostřednictvím Ministerstva vnitra. Žadatel o náhradu škody by uplatnil své právo u příslušného krajského úřadu, který by jej s potřebnými podklady, doklady a svým vyjádřením zaslal Ministerstvu vnitra k rozhodnutí. V případech hodných zvláštního zřetele by byl krajský úřad oprávněn navrhnout náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti podle odstavce 5, nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s Ústavou a s ústavním pořádkem České republiky.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, její slučitelnosti s akty práva Evropské unie

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, ani s právem Evropské unie.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy

Předkládaný návrh zákona nebude mít hospodářský ani finanční dosah na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty. Nebude mít dosah na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady ani dopady na životní prostředí.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Čl. I

K bodu 1

V tomto ustanovení se nahrazuje příjemce úhrady nákladů spojených s poskytnutím věcné a osobní pomoci, s likvidačními pracemi a se škodami prokazatelně vzniklými havárií, k níž je povinna právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, u které došlo k havárii. Krajský úřad, který je jedním z orgánů kraje a nemá právní subjektivitu, se nahrazuje krajem, který je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu.

K bodu 2

Nahrazuje se poskytovatel peněžní náhrady právnické nebo fyzické osobě za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné nebo osobní pomoci. náleží peněžní náhrada. Krajský úřad, který je jedním z orgánů kraje a nemá právní subjektivitu, se nahrazuje krajem, který je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu.

K bodu 3

Nahrazuje se poskytovatel náhrady ušlého výdělku podnikající fyzické osobě, která má příjmy pouze z podnikání nebo z jiné samostatné výdělečné činnosti, a poskytla osobní pomoc na výzvu velitele zásahu nebo v rámci plánované pomoci na vyžádání. Krajský úřad, který je jedním z orgánů kraje a nemá právní subjektivitu, se nahrazuje krajem, který je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu.

K bodu 4

Vypouští se úprava poskytování peněžní náhrady za škodu způsobenou právníckým a fyzickým osobám vzniklou v příčinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními státem prostřednictvím krajského úřadu. S cílem jednoznačně upravené odpovědnosti státu se nově stanoví, že peněžní náhradu škody poskytne stát prostřednictvím Ministerstva vnitra.

K bodu 5

Doplňuje se způsob určení příslušnosti krajského úřadu, u něhož lze uplatnit právo na náhradu škody, který byl původně obsažen v § 30 odst. 4 zákona.

K bodu 6

Vypouští se úprava možnosti krajského úřadu přiznat náhradu škody i po uplynutí stanoveného termínu - tato úprava je v nové podobě vložena do § 30 odst. 6.

K bodu 7

Toto ustanovení upravuje postup krajského úřadu po obdržení žádosti o náhradu škody a postup při řešení případů hodných zvláštního zřetele, kdy je žádost podána po stanoveném termínu nebo není podána vůbec.

Čl. II

Nabytí účinnosti zákona se navrhuje patnáctým dnem ode dne jeho vyhlášení, což odpovídá základní úpravě nabývání účinnosti právních předpisů v § 3 odst. 3 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů.

V Ostravě dne

Ing. Evžen Tošenovský
hejtman kraje

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,
ve znění pozdějších předpisů
s vyznačením změn v příslušných částech zákona

Text části zákona s vyznačením navrhovaných změn - výňatky

§ 24

(2) Právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, u které došlo k havárii, je povinna

- a) provádět neprodleně záchranné a likvidační práce,
- b) ohlásit neprodleně havárii místně příslušnému operačnímu a informačnímu středisku integrovaného záchranného systému a bezprostředně ohroženým obcím; tím není dotčena oznamovací povinnost stanovená podle zvláštních právních předpisů,
- c) podílet se na varování osob ohrožených havárií v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem,⁸⁾
- d) poskytnout veliteli zásahu informace o skutečnostech, které by mohly ohrozit životy nebo zdraví osob provádějících zásah nebo ostatního obyvatelstva, zejména informace o výbušninách, nebezpečných chemických látkách, zdrojích ionizujícího záření, dravých či nebezpečných zvířatech,
- e) spolupracovat při odstraňování havárie se složkami integrovaného záchranného systému, správními úřady a orgány krajů a obcí,
- f) uhradit ~~krajskému úřadu~~ **kraji** nebo složkám integrovaného záchranného systému náklady spojené s poskytnutím věcné a osobní pomoci, s likvidačními pracemi a se škodami prokazatelně vzniklými havárií,
- g) zabezpečit asanační práce podle pokynů příslušných správních úřadů nebo obcí,
- h) zabezpečit zneškodnění odpadů, které vznikly v důsledku havárie i v důsledku její likvidace,
- i) spolupracovat při zpracování dokumentace o záchranných a likvidačních pracích.

§ 29

Náhrada za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné a osobní pomoci

(1) Za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné nebo osobní pomoci náleží právnické nebo fyzické osobě peněžní náhrada. Náhradu poskytuje ~~krajský úřad, v jehož územním obvodu~~ **kraj, na jehož území** byla pomoc poskytována. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení záchranných nebo likvidačních prací.

(2) Pokud dojde k omezení výkonu vlastnického práva k nemovitosti, poskytne se jejímu vlastníku náhrada odpovídající míře omezení jeho majetkových práv podle zvláštního právního předpisu.²¹⁾

(3) Jde-li o vykonání osobní pomoci, u níž nelze určit výši náhrady dohodou nebo postupem podle zvláštních právních předpisů, stanoví se náhrada ve výši, která odpovídá obvyklé mzdě za stejné či podobné práce nebo služby. Při stanovení náhrady za věcnou pomoc se vychází z výše výdajů vzniklých povinnému nebo z výše náhrady obvykle účtované za použití stejného nebo obdobného věcného prostředku v době jeho poskytnutí, zjištěné podle zvláštního právního předpisu.

(4) Poskytne-li podnikající fyzická osoba, která má příjmy pouze z podnikání nebo z jiné samostatné výdělečné činnosti²²⁾ osobní pomoc na výzvu velitele zásahu nebo v rámci plánované pomoci na vyžádání, náleží jí náhrada ušlého výdělku za dobu, po kterou pomoc poskytne. Náhradu poskytuje ~~krajský úřad, v jehož správním obvodu~~ **kraj, na jehož území** byla pomoc poskytována. Při výpočtu náhrady ušlého výdělku se postupuje přiměřeně podle zvláštního právního předpisu.²³⁾

(5) Obce, kraje, popřípadě základní složky integrovaného záchranného systému jsou oprávněny požadovat uhrazení nákladů, které vynaložily jako náhradu za poskytnutí věcné nebo osobní pomoci, za provedené likvidační práce a škody prokazatelně vzniklé havárií (§ 24), po původci havárie. Těmito úhradami se kompenzují vynaložené výdaje.²⁴⁾

§ 30

Náhrada škody

(1) Stát odpovídá za škodu způsobenou právníčkým a fyzickým osobám vzniklou v příčinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními prováděnými podle tohoto zákona. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám nebo způsobil havárii.

(2) Peněžní náhrada se poskytne právníčkým a fyzickým osobám, které utrpěly škodu na zdraví nebo věcnou škodu při

a) činnosti složek integrovaného záchranného systému nebo orgánů koordinujících záchranné a likvidační práce,

b) poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

(3) Škoda na zdraví se uhrazuje obdobně podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů,²⁵⁾ pokud nevznikl nárok na náhradu této škody již z pracovněprávního vztahu. V případě úmrtí poškozeného se peněžní náhrada poskytne dědicům.

(4) ~~Peněžní náhradu poskytne stát prostřednictvím krajského úřadu, v jehož správním obvodu při záchranných a likvidačních pracích nebo cvičení škoda či újma vznikla.~~ **Peněžní náhradu poskytne stát prostřednictvím Ministerstva vnitra.** Při poskytování peněžní náhrady za věcnou škodu se postupuje podle zvláštních právních předpisů platných v době vzniku škody.

(5) Právo na náhradu škody s uvedením důvodů je třeba uplatnit písemně u krajského úřadu, **v jehož správním obvodu při záchranných a likvidačních pracích nebo cvičení škoda či újma vznikla, a to** do 6 měsíců od doby, kdy se právnická nebo fyzická osoba o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. ~~Krajský úřad může v případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti, nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.~~

(6) Žádost o náhradu škody uplatněnou podle odstavce 5 krajský úřad posoudí bezodkladně po jejím obdržení, vyžádá si v případě potřeby další doklady a podklady nezbytné pro posouzení žádosti a úplnou žádost i se svým vyjádřením zašle Ministerstvu vnitra k rozhodnutí. Krajský úřad může v případech hodných zvláštního zřetele navrhnout náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti podle odstavce 5, nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.

(6 ~~7~~) Vznikne-li škoda složkám integrovaného záchranného systému nebo osobám v nich zařazeným při poskytování pomoci v zahraničí, hradí tuto škodu Ministerstvo vnitra, pokud ke škodě došlo při mezistátní pomoci schválené Ministerstvem vnitra. V případě poskytování pomoci v příhraničí hradí škodu kraj, z jehož území byla pomoc poskytnuta. Odškodnění se provádí tak, jako kdyby škoda vznikla na území České republiky.

(7 ~~8~~) Náhrada škody se neposkytuje právnickým a fyzickým osobám, které zavinily vznik havárie.